

TÜSTAV

odtü sosyalist fikir kulübü

O.D.T.Ü.
SOSYALİST FİKİR KULÜBÜ
YAYINIDIR.

Her Devrimcinin Görevi Devrimi
Gerçekleştirmekdir.
Üstelik Hem Tutumda, Hem de
Eylemde.

Ernesto Che Guavera

TÜSTAV

Bu broşür ODTÜ öğrencilerine dağıtılmak üzere, Ağustos 1969 tarihinde hazırlanıp basılmıştır.

S F K
Yönetim Kurulu

TÖYKO MATBAASI - 1969 ANKARA

KURTULUŞ SAVAŞIMIZ

Yurdumuz ikinci kurtuluş savaşının içinde olan bir ülkedir. Bu savaş başta Amerikan emperyalizmi olmak üzere bütün emperyalist güçlere ve onların işbirlikçilerine karşı verilmektedir. Karşımızda en modern silâhlarıyla ve en azgın niteliğiyle Amerikan emperyalistleri, uşaklığın bütün kalleşliği içindeki yerli işbirlikçiler, yani montajcılar, ithalât ve ihracatçılar, ağalar, aracılar, tefeciler var. Bu sömürücüler ağı Türkiye'yi dört bir yandan sarmıştır. Ülkemizin bütün doğal servetleri halkımızın emeği, kültürümüz ve değer verdiğimiz ne varsa hepsi bu bir avuç sömücünün avucunun içindedirler. *Emperyalistler ve uşakları için Türkiye bir açık pazar, Türkiye halkı zavallı bir köle güruhudur.*

Emperyalizm sömürüsünü sürdürmek için kendine yerli ortaklar edinir. Bu ortakların en sadık, en çok doyurulanı işbirlikçi sermayecilerdir. Kimdir bu besili ortaklar? Montajcılar, ithalât ve ihracatçılar, sigortacılar, bankacılardır. Montaj sanayii adı altında gerçek sanayileşme ile ilgisi olmayan bir yol tutulmuştur. Türkiye de kimya, metallurji ve makine sanayilerinin kurulması ve geliştirilmesi emperyalizmin işine gelmez. Hele makinenin makinesini yapar hale gelmemiz emperyalizmin tatlı kârlarının sonu demektir. Bu yüzden emperyalizm ya kendisi doğrudan yatırım yaparak, ya da patent hakkı ve teknik bilgi yardımı vs. gibi ortaklıklarla montaj sanayiini yaratır. Yani bir malın parçaları hammadde diye dışarıdan getirilir. Türkiye'de monte edilip piyasaya sürülür. Üstelik montajcıların hükümeti bu malları yerli malı diye korur. Yani, örneğin traktör ithali yasaklanır. Böylece traktör monte eden yabancı - yerli ortaklıklar, ithal fiyatının iki ü çmisli fiyatla yurtiçine satış yaparlar. Radyoların reklâm saatlerinde ilk Türk otobüsu diye sunulan Magirus bir montaj ürünüdür. Bu yolla yabancı sermayecinin ve bir de eski sosyete terzisi, yeni iz adamı Zeki Ünver'in cebine milyonlar akar. Radyo montajında "Türk" Philips sanayii uluslararası sermayenin Türkiye'deki vantuzudur. Bunlar sadece birkaç örnek. Bugün Türkiye'de resmen 76 montaj atölyesi vardır. Ama aslında en yerli görünen dokuma sanayii bile ithalâtla dışarıya bağlı du-

TÜSTAV

rumdadır. Türkiye ekonomisinin kan dolaşımını sağlayan kredi kurumları bankalar işbirlikçi sermayenin hizmetindedir. İthalât ve ihracat mekanizmasının sağladığı kârlar bir avuç kişinin cebine girer. İhracatın arttırılmayışı yüzünden ithal imkânları kısıtlanmış durumdadır. Zamanında hesabını yapan spekülâtör piyasadaki darlıktan milyonlar vurur. Örneğin demir ithali yapılamadığı için demir karaborsasından milyoner olmak işten değildir. Bu yerli işbirlikçi takımı montajcılar, ithalat ihracatcılar, bankacıların bir diğer ortaklarıda bu "düzen"in sürmesini isteyen büyük toprak sahipleri, tefeciler ve aracılardır. Köylünün kanını emen toprak ağaları, tefeciler ve aracılar emperyalizmin ve işbirlikçi sermayenin doğal müttefikidir. Krediler büyük toprak sahiplerine gider. Toprak reformu senelerdenberi bir türlü gerçekleştirilmez hazine arazilerine toprak ağaları el kor. Tefeci verdiği krediden yüzde yüz kâr eder. Küçük üretici malını daha tarladayken aracı tüccara kaptırır. Kuzular doğmadan, meyvalar dalında olmadan, tütün, fındık daha üreticinin eline geçmeden aracı tüccarın, tefecinin eline düşer. 1969 Türkiyesinde birkaç köy sahibi ağalar ve onun yanında mağaralarda yaşayan insanlar vardır. 1969 Türkiyesinde köylüler toprak derler dövülürler, açız derler dövülürler. 1969 Türkiyesinde yolsuzluktan doktorsuzluktan analar, kızamıktan bebeler ölür.

Bu sömürüyü rakamlarla da gösterebiliriz :

— Türkiye'de çiftçi ailelerinin % 75.4'ü ekili toprakların % 29.4'üne sahiptir.

— Tarımda çalışan nüfusun % 90'ı tarım gelirlerinin ancak % 46'sını alırlar.

— Doğu ve Güneydoğu'da 188 köy şahıslara, 184 köy ailelere, 241 köy sülâlelere aittir.

— Türkiye'de dönüm başına hububat üretimi artmamaktadır.

— Tütün üretiminde aile başına düşen yıllık kaazınç ortalama 223 liradır.

— Tütün ihracatında ihracatcı başına düşen yıllık kazanç ortalama 2 milyon 314.000 liradır.

— Türkiye ihracatının dünya ihracatı içindeki payı 1938'de binde 5'den 1966'da binde 2.5'a düşmüştür.

— Dış ticaret açığımız gitgide artarak 1968 yılında 267 milyon dolar olmuştur.

— 1967'de 17 milyon dolar yabancı sermaye yurda girmiş, 29 milyon dolar kâr transferi yapılmıştır.

— Türkiye yabancı ülkelere 21.5 milyar dolar borcu vardır.

— Yabancı sermaye kuruluşlarının kârı çok yüksektir. Örneğin Philips'in 1962 kârı 13 milyon 9 bin T.L. dır.

— İmalât sanayiinin ortalama ihracatı 100 milyon T.L., ithalât ihtiyacı ise 5 milyar 579 milyon T.L. sıdır.

— TÜrkiye'de 3 milyon gizli 1.5 milyon açık işsiz vardır.

— Türkiye'de okuma - yazma bilmiyenlerin oranı 1960'da % 60'dır.

— Yüksek okul çağında bulunan gençlerden % 3'ü öğrencidir ve her 5 yüksek öğrenim öğrencisinden yalnız biri nüfusun % 85'ini teşkil eden işçi ve köylü kitlesinden gelmektedir.

— Anadolu'da doğan her 1000 çocuktan 165'i ölmektedir.

Halkımızın kaderi emperyalistlerin ve işbirliklerinin elinde gün geçtikçe kararmaktadır. Anadolu'nun en ücra köşesine kadar uzanan, bu görülmez ağ halkımızın ileri dönük her hareketini engellemek için bütün kozlarını kullanır. Bütün yayın araçlarına sızar. Radyolardan, gazetelerden, kitaplardan hergün propagandasını yapar. okullarımıza, sanatımıza, bütün kültür faaliyetlerimize girer. Emperyalizm ve uşakları halkın uyanmasına engel olmak için toplumdaki en gerici ideolojik akımlarla işbirliği yapar. Ortaçağ kalıntısı hilâfetçi akımı besler. Halkın dinî inançlarını kendi kontrolu altında olan irticaya doğru yöneltmeye çalışır. Mezhep kavgalarını körükler. Tarihimizde ilerici bir geleneği olan Aleviliği katı bir mezhepciliğe itmeye çalışır. Sünnî halkı Alevî halka karşı kışkırtır. Türkiye'de yaşayan halkları sözde bir milliyetçilik kavgasına iter. Kürt halkının gerçek millî mücadelesinin emperyalizme karşı Türk halkı ile birlikte Bağımsız Türkiye için yavaş olduğunu gizlemeye çalışır. Emperyalizm kendisine yönelmiş her direnişe karşı anti-komünizm silâhın en güzel kılıfı da irticadır. Onun içindir ki, 6. Filoya karşı çıkan gençlerin, işçilerin karşısına kahrolsun komünizm nidalarıyla emperyalizme secde etmiş satılmış ve aldatılmışları diken, Kayseri'de bağımsızlıktan yana olan öğretmenlerin üzerine cihad çığlıkları ve komünistlere ölüm hedefiyle yüzlerce insanı

TÜSTA

süren emperyalizmin elinde doğrudan doğruya polisi, jandarmayı kullanmak imkânı vardır. Bütün Amerikan aleyhtarı gençlik hareketleri coplu, zırhlı ve hırslı toplum polisinin kanlı mücadelesiyle engellenmek istenir. Gençler dövülür, ölür. Ama Vedat Demircioğlu'nu öldüren el aslında toplum polisinin değil Amerikan emperyalizminin ve işbirlikci iktidarın kanlı elidir.

Emperyalizm ve uşakları Türkiye'yi tam bir askerî çıkmaza sokmuştur. 36 milyon metre kare toprak üzerinde 35 bin Amerikan askeri vardır. NATO'nun 5 milyon 800 bin askerinden 480 bini Türkiye'nindir. NATO'suyla ikili antlaşmalarıyla Türkiye'nin askerî gücü kontrol altına alınmıştır.

İşte yabancı kumpanyaları, kredileri, uzmanları, NATO'su, CENTO'su ve ikili anlaşmaları ile yurdumuza gelip yerleşen iktisadî, askerî, ve siyasî bağımsızlığımıza bölge düşüren, halkımızı sömürerek Wall Street'in, Pentagon'un savaş ağalarının keselerini dolduran düşman böylesine teşkilâtlı, böylesine dallı budaklı ve böylesine hesaplıdır.

Türkiye halkı saldırgan değildir. Ama kendisine saldırılınca o da karşı saldırıya geçer. Emperyalizm ve uşakları yıllardır Türkiye işçisinin köylüsünün kanını emiyor. Yıllardır Türkiyemizde sessiz cinayetler işleniyor. Buna artık kimsenin dayancası kalmadı. İşçiler köylüler ve devrimci öğrenciler bilinçleniyor dostu düşmanı tanıyor hakkını almasını öğreniyor. İşte üniversite öğrencilerinin ve işçilerin işgalleri, işte Kavel, Finfinis, Emayetaş, Derby, Magirus, Keban işte Singer, işte Amerikan işyerleri ,Alpagut, Silâhtarağa Döküm fabrikası grevleri ve işgalleri. Köylüler canlarını koydular ortaya ya toprak ya ölüm diye. İşte Bafa, Elmalı, Atalan, Göllüce, Ödemiş Polatlı.

İşte gençlik İstanbul'da, Ankara'da, İzmir'de, Duğu'da her yerde. İşte emperyalizmin maşaları Dean Rusk, Syrus Vance'a karşı gösteriler, işte 6. Filo ve Kanlı Pazar, nihayet arkasına bakarak giden işkenceci Komer. Yüzlercesi hapse atılan gençler, işçiler, köylüler...

Ve işte Devrim şehidi üniversiteli Vedat'ın Millî Kurtuluşa adanmış gencecik hayatı. Emperyalizm ve yardakçıları titresinler. Onların tankı, topu, atomu ve çok şeyi satın alan paraları olabilir. Fakat tarihi yapan silâh değildir. Tarihi yapan insanlardır. Ve tarih tekerleği ileriye dönmektedir. Türkiye halkı mutlâka Millî Kurtuluş savaşında galip gelecektir. İşçisiyle, köylüsüyle ve bağımsızlıktan yana olan her yurtseveri ile bu savaşa katılmak üzere bilinçlendiğimiz zaman Türkiye'nin kurtuluşu gerçekleşecektir. Türk halk emperyalizmi ve uşaklarını darmadağın edecektir. İşte bu mücadele Türkiye halkının emperyalizme ve onun ortaklarına karşı Millî Demokratik mücadelesidir. Bu mücadelede Türkiye halkı yalnız değildir. Asya'nın, Afrika'nın, Latin Amerika'nın bütün ezilen ulusları emperyalizme karşı başkaldırıyor. Kahraman Viet-nam halkı emperyalizmi dize getirdi. Daha çocuk yaştaki Viet-namlı Millî Kurtuluş savaşçısı gözünü kırpmadan ölüme gidiyor. Doğu'da 700 milyonluk bir ulus emperyalizme karşı yeniden savaşa hazır. Latin Amerika'da che'nin savaş çağrısı bir uçtan bir uca yankılanıyor. Ortadoğu halkları emperyalizme karşı savaşıyorlar.

İşte Türkiye halkı da dünya halklarının bir parçası olarak mücadelesini veriyor, bizimde zafere ulaşmamız yakındır. İkinci Millî Kurtuluş savaşımız emperyalizmin yaklaşan ölümünü hızlandırmaktadır.

Millî Kurtuluş savaşımızın temel gücü işçi sınıfıdır. Bugün işçi sınıfı, sınıf bilincine kavuşmuş olmıyabilir. Fakat tarih çarkının hızla döndüğü çağımızda her toplumsal sınıf gibi onun da bilinçlenerek toplumda kendine özgü yeri alması kaçınılmazdır. Sömürme ne kadar ustalıkla gizlenirse gizlensin, ne ölçüde şartlandırılmış olursa olsun işçi sınıfı uzun süre aldatılamaz. İşçi sınıfı ideolojisi ve örgüt gücü ile Millî Kurtuluş savaşımızın öncüsü olacaktır. Geniş, topraksız ve fakir köylü kitleleri bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin vurucu gücüdür. Nüfusumuzun büyük çoğunluğunu bu kitle meydana getirir. Asırların ezilmişliği onu durgunmuş gibi gösterir. Oysa ki, bir ufak kıvılcımın fakir ve topraksız köylülerin kurtuluş umudunu alevlendirmeye, hırslarını bilemeye yeter. İşçi ve köylü kitlelerinden başka öğrenci, öğretmen, asker, sanatkar, esnaf ve yurdunu seven her fert bağımsızlık mücadelesinin bir eridir. Toplulumumuzun bütün millî sınıf ve tabakaları bu ölüm kalım savaşında omuz omuza olacaklardır.

Türkiye halkının bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi dünya sosyalist hareketinin bir parçasıdır. Türkiye halkını sosyalizme götüren yolun başıdır. Bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi Türkiye'yi kapitalist bir düzene değil, sosyalizme götürür. Em-

peryalist tekeller çağında kapitalist yoldan kalkınma masalı ile kimse aldatılamaz. İşçi sınıfı ideolojisi hakimiyetinde yürütülecek olan ana gövdesini işçi ve köylü kitlelerinin teşkil ettiği bağımsızlık ve demokrasi savaşımız sosyalist mücadelenin ön şartı; sosyalist mücadele bağımsızlık ve demokrasi uğruna savaşın tamamlayıcısıdır.

Bu savaşta toplumun en uyanık kesimlerinden olan üniversite gençliğinin görevi ve sorumluluğu ağırdır. Üniversite gençliği emperyalizme karşı tutarlı ve devamlı bir mücadele vermek zorundadır. Saldırgan emperyalizme karşı en kahramanca saldırıyı yapan, şehit veren, dövülen sosyalistlerdir. Bunun nedeni işçi sınıfı ideolojisinin aydınlattığı yolda inançla yürümeleridir.

Sosyalist gençlerin daha da güçlenmesi, örgütlenmenin disipline ve eleştiriye dayanan bir raya oturması ile yeni devrimcilerin saflara kazanılması ile mümkündür. Sosyalist gençlik kendini geniş halk kitlelerinin bir parçası haline soktukça, işçi sınıfı ideolojisi ile silâhlandıkça kuvvetlenir ve bağımsızlıktan yana bütün gençlerle sağlam ittifaklar kurabilir.

YURTSEVER ARKADAŞ

DÜŞMANINI TANI, EMPERYALİZME VE İŞBİRLİKÇİLERİNE KARŞI SAVAŞMAKTAN ÇEKİNME. BU SAVAŞTA EN İLERİCİ GÜÇ OLAN SOSYALİST GENÇLİK ETRAFINDA KENETLEN, KENDİNİ VE ARKADAŞLARINI EĞİT. KENDİNİ VE ARKADAŞLARINI ELEŞTİR. MÜCADELENİN TÜRK HALKI İÇİN OLDUĞUNU UNTMA. BU UĞURDA COPLANMANIN, HAPSE GİRMENİN, ÖLÜMÜN YÜCELİĞİNİ KAVRA. FEDAKÂR VE KAVGACI OL. ZAFER TÜRKİYE HALKININDIR. YAŞASIN MİLLÎ KURTULUŞ SAVAŞIMIZ, YAŞASIN TÜRKİYE HALKI...

SOSYALİST DÜNYA GÖRÜŞÜ

Sosyalizm toplumu ve tabiatı konu edinmiş bir bilim topluluğu ile bu bilimler topluluğuna dayanılarak yeni bir toplum düzeni ve yeni bir insan geliştirmek eylemlerinin bütünüdür. Sözü geçen bilimler topluluğu "Sosyalist teori", eylemler bütünüde

"Sosyalist pratik" adını alır. Ancak, hem bu topluluğu meydana getiren bilimler arasında, hemde bilimler cümlesi ile eylemler cümlesi arasında tutarlı bir mantık yapısı vardır. Bu bakımdan sosyalist bilimler cümleri tıp bilimleri topluluğuna benzetilebilir. Tıpta olduğu gibi sosyalizmde de uygulama ve eylemler, teoriyi, teoride uygulamayı sürekli olarak etkiler. Eylem teoriyle gelişir, teoride eylemle durmadan zenginleşir. Sosyalizm durgun bir yapı değil hareketli (dinamik) bir yapılır. Sosyalizmi idealist felsefeden ayrıran ve bilimsel bilgi haline getiren özelliklerden biri bu noktadadır.

Sosyalizmin toplumu konu edinmiş olan teorileri (bilimi ve felsefesi) *"Tarihî Maddecilik"* adına alır. Sosyalizmin tabiatı konu edinmiş teorileride *Diyalektik Maddecilik* adı altında toplanırlar.

Sosyalist teori toplumun ve tabiatın sürekli bir evrim içinde olduğunu söyler. Bu evrim zaman zaman devrimlerle kesilmekte, toplum ve madde, devrimden geçerek yeni yapılara ulaşmaktadır. *Evrim* toplum ve maddenin nicelik değiştirmesi olayı demektir. *Devrim* ise toplum ve maddenin niteliksel değişimidir. Toplum ve tabiat bir takım evrimlerden geçerek devrimlere yönelirler. Başka bir deyişle evrim ve devrim toplum ve tabiatın genel işleyiş biçimi, *durgunluk* ve *karşı-devrim* (toplum veya tabiatın eski haline dönüşü) özel ve nadir görülen, ömrü kısa olan işleyişle biçimleridir. Evrim ve devrim için sosyalist teori tarafından öne sürülen genel bir işleyiş modeli vardır. Buna *Diyalektik İşleyiş Süreci* adı verilir. Yani evrim ve devrim gelişi güzel bir işleyiş biçimine değil *belli* bir işleyiş biçimine sahiptir.

İşte sosyalist teorinin topluma ve tabiata bakış açısını anlamak ve öğrenmek istiyorsak, herşeyden önce, bu diyalektik işleyiş sürecini anlamaya çalışmalıyız. Bunu öğrenmezsek, anlamaktan kaçınırsak ne sosyalizmin "S" sini kavrarız ne de eleştirilerimiz bir anlam taşır.

Diyalektik işleyiş sürecini şöyle özetliyebiliriz: Birbirine karşıt, birbirini etkileyen (A) ve (B) gibi iki *olay*, *kurum* ya da *yapı* (durum) zamanla brbirini etkiliyerek (evrimleştirerek) bir (C) olayı, kurumu ya da yapısı meydana getirirler. Bunlardan (C) nin ortaya çıkışı bir devrimdir. Bu *devrim* kavramının en geniş tanımıdır. (C), (A) ile (B) yi ortadan kaldırmaktadır. Ancak önemli olan (A) ile (B) ortadan kalktıktan sonra bile bunlara ait

özelliklerin bir kısmını (C) de devam etmesidir. Başka bir deyişle (C), bir *kopma değil* bir *aşamadır*. (A) ile (B) geride kalmıştır. Fakat geride kalmadan önce (C) yi etkilemişler, ona bazı özelliklerlerini geçirmişlerdir. Bu olay yapı ya da kurumlara, sırasiyle *tez, anti-tez* ve *sentez* adı verilir. (A) bazen kendi anti-tezini geliştirir (kapitalist yapının kendi bağrında işçi sınıfını geliştirmesi gibi), bazen de anti-tez dışardan gelir (Mikroba karşı ilâç verilmesi halinde olduğu gibi). Toplumsal yapılarda anti-tez daha çok içsel, tabiatta ise daha çok dışsaldır.

İşte sosyalist bakış açısından, çok kısa olarak özü mutlak yöntemi (genel ve değişmeyen, he rzaman geçerli olan, her yerde geçerli olan yöntemi) budur. *Herşey, evrimlerin biriktirdiği devrimlerden geçerek oluşur ve bu oluşum belli bir model içinde işlemektedir.*

Tarihî maddecilikte yani toplumun incelenmesinde tez, anti-tez ve sentez mutlaka *toplumsal sınıflarla* ilgilendirilerek tanımlanır. Meselâ "üniversite" mi dedik, hemen soracağız (hangi toplumsal sınıfın çıkarlarına göre biçimlenmiş üniversiteden söz ediliyor) Ondan sonra yani (A) yı saptadıktan sonra, soracağız: "Bu üniversiteyi değiştirmek istiyen sınıf ya da sınıflar kimlerden kurulu?" böylece (B) yi saptamış olacağız. Böylece hem üniversitedeki olaylar ayldınlığa kavuşacak hemde yeni kurulacak üniversitenin (sentezin, (C) nin) oluşum biçimi ve özellikleri anlaşılmış olacaktır. Oysa sosyalist olmayan bir kişi üniversiteyi bu şekilde incelemez, onu niteliğini değiştirmeden, durgun bir yapı halinde tutmaya çalışır. Zaman zaman önemsiz onarmalara, yüzeyde biçim değişikliklerine giderek hizmet ettiği başlıca egemen sınıfların emrinde "görevini yapmağa" elverişli olacak kadar "ilerletmeye" çalışır.

Sosyalizmin düşmanlarıyla emekçi halkın düşmanları aynı kişilerdir. Çünkü sosyalizim, emekçi halkın, bugünün sömürü düzenini yıkarak yerine yarının emeğin en yüce değer sayıldığı düzenini kurmasındaki engelleri bir bir zararsız hale getirebileceği güçlü bir silâhtır. Bu yüzden "sosyalizmin düşmanları kimlerdir?" sorusu, sosyalizimin ne olduğunu anlamak istiyenlerin biran önce ele almaları gereken bir sorudur. Evrime ve devrime inanmayan kişiler sosyalizmin düşmanıdır. Bunların *durgunlukta*, toplumun evrim geçirmemesinde çıkarları vardır. Bu çıkarların başında da ekonomik çıkarlar gelir. Bunlarda, *bizzat sömürülmek* ve *sömürüden pay almak* şeklinde başlıca iki gruba ayrılan çıkarlardır.

Her toplumda en önemli eylem üretim işidir. Üretim ise emek, tabiat ve üretim araçlarının ortaklaşa yürüttükleri bir eylemdir. Kapitalist toplumda üretim araçları ve tabiat verileri (ham maddeler) özel mülkiyet konusudur. Kapitalist toplumda sömürünün özü bu özel mülkiyet ilişkisinden çıkmaktadır. Üretim araçlarına ve batiat verilerine sahip olan kişilere kapitalist adı verilir. Bunların bir kısmı sanayi ile yani bir imalat işiyle uğraşırlar. Ellerindeki üretim araçlarını ve ham maddeleri bir imalat için bir araya getiren bu kişiler, emirleri altında çalışan emekçilere bir *yapı değeri* yarattırırlar. Yaratılan bu değerin bir kısmı emekciye verilir, bir kısmı üretim araçlarının bakım, onarım işleri ve ham maddelerle enerji için ayrılır. Bir kısmıda kapitalistte kalır. Kapitalistte kalan b ukısma *artı-değer* denir. Artı-değerin, emekciye verilen değere oranı sömürme oranı adını alır. Sanayi kapitalistlerinin yanısıra, *ticaret kapitalistleri* (ya da ticaret burjuvazisi) denilen bir sömürgen grup daha vardır. Özellikle yurdumuz da bu grup kapitalist sınıf içinde en önemli grubu teşkil eder. Bunlar bir yapı değeri yarattırmazlar. Çalıştırdıklarına bir*yer ve zaman değeri* yarattırırlar. Belli bir yerde, belli bir zamanda üretilen malları başka bir yerde yada zamanda satarak hem o malı üreten işçilerin sömürülmesinden pay alırlar, hemde kendi emirleri altında çalışan emekçilerin yarattığı artı değeri alırlar. Tiçaret burjuvazisinin bir kısmı yerli mallar satar. Bir kısmıda sadece yabancı kapitalistlerin mallarını satar ya da onlara içerden ham madde temin eder. Bu gruba *kopmrador kapitalistler* (satıcılar) adı verilmektedir. Yurdumuzda bunların ağırlığı büyüktür. Yaptıkları iş icabı Türkiye'nin sanayileşmesini baltalayanların başında bunlar gelir. Türkiye'de sömürülenler sadece işçiler değildir. Sömürenlerde sadece dar anlamda kapitalistler değildir. Türkiye'de köylülerde ticaret burjuvazisi ve feodal kalıntılar tarafından sömürülmektedir. Çünki köylü, ürünlerini ucuz fiata "kapatan" kasabalı ve şehirli alıcı tüccar, ona çok yüksek faizle borç veren tefecilerde sömürücü kişilerdir.

Sosyalizmin kurucusu Karl Marx *Das Kapital* adlı eserinde sanayi kapitalizminin incelenmesine ağırlık verir. Sömürülen sınıf olarakta işçi sınıfını alır. O, iki sınıflı bir toplumu incelemiştir: bir yanda sanayi kapitalistleri, diğer yanda işçi sınıfı. Oysa Türkiye'de sanayi kapitalistleri azınlıktadır (sömürücü sınıflar arasında). Ayrıca Karl Marx, esas olarak, dışarıyla ticareti önemli olmayan, yani "kapalı bir ekonomi" olan Britanya'yı gözlem birimi olarak almıştır. Oysa Türkiye dış dünya ekonomile-

rinin, *emperyalizmin* etkisinde sanayileşememiş bir ticaret ve tarım kapitalizmi ekonomisidir. Bu yüzdende sömürme mekanizmaları (artı değer akımları) Marx zamanı Britanyasından olduğundan daha kompleksdir. Fakat önemli olan sömürenin iki kaynağından birinin özel üretim aracı mülkiyeti (parada bir anlamda böyle bir üretim aracıdır), diğerinin de mülkiyetten yoksun emeğin varoluşundur. Sömüren ya da sömürme olayından pay alan kişiler bu düzen hep böyle gitsin isterler. Bunun içinde bu düzenin karşısına çıkan emekçilerle onların yeni bir dünya ve düzen kurmalarına olanak sağlıyacak sosyalizmin karşısına çıkarlar. Bu doğal bir karşı çıkıştır. Başka bir deyişle kapitalizm bir *sınıf çatışması olayı* yaratmaktadır. Sosyalizmin yani emekçi halkın düşmanları ise çatışmayı sosyalistlerin sun'i olarak yarattıklarını söyleyip dururlar. Kapitalizmin yarattığı sınıf çalışmasında emekçilerin de bir tavır takınmaları ve çatışmaya katılmaları son derece doğaldır. Çünkü bir karşı taraf vardır, bu karşı taraf artı-değer (hak)yeyicidir, güçlüdür ve durmadan savaşmak istemektedir. Tabiî buradaki savaş ekonomik, politik bir savaştır. Silâhlı olması da savaşı çıkaran kapitalistlerin takındığı tavıra bağlıdır. *Onlar silâhlı olsun derse silâhlı olur silâhsız olsun derse silâhsız olur. Kapitalistler silâhsız gibi görünüp silâhlanırsa emekçilerinde silâhsız gibi görünüp silâhlanmaları gerekir.*

Sosyalizmin ne sadece kitaplardan, ne de sadece, gözlemlerle, hayattan öğrenilebilir. Kitaplar, kendilerinden çok daha karmaşık olan hayatı basitleştiren, bunun içinde soyut kavramlardan ve kategorilerden yararlanan aletlerdir: hayatı anlamaya lamak için okunur. Birde bunun tersi var: hayatı anlamaya yönelmemiş kişi, kitapları anlıyamaz. Kitaplardan yararlanamaz. Sosyalizmde hiçbir şeye tapılmadığı için *kitaplara da tapılmaz.* Mevcut kitaplar hayatı yeteri kadar açıklığa kavuşturmuyorsa, bunu yapabilecek yeni kitaplar yazılır. Ancak bunlar yapılırken eski kitapların hem yöntemlerinden, hem de bilgilerinden yararlanılır. İşte bu sebeple sosyalizmin temel hayatı anlamak için okumalı, hayatla kitapları birlikte incelemelidir. Bütün bu bilgiler ışığında, Türkiye toplumunun evrimini, bu evrimin çelişmelerini incelemek ise sosyalizmi öğrenmenin asıl yoludur. Bir tanım vermek gerekirse, sosyalizmi bilen adam demek, kendi toplumunu sosyalist teori açısından inceleyip bilen (ve başkalarına öğreten) adam demektir. Tabiî bu bilgiler, toplumun sosyalist bir toplum haline dönüştürülmesi için halkın bilinçlendirilmesi ve örgütlenmesi amacıyla edinilir ve kullanılır.

Sosyalizm her olay, kurum ya da yapıyı evrim içinde ele alıp incelediğine göre her sosyalist *tarih* bilmek zorundadır. Olayların, kurumların ve yapıların tarihi bilinmelidir. Sosyalizme göre tarih, sadece, geçmişin incelenmesi de değildir. *Günümüzde bir tarihtir,* çünkü tarih sürecinin bir uzantısı, bir halkasıdır. İşte bu anlamda sosyalizm incelemelerine daima bir zaman boyutu verir. Bu bakımdan *"Türkiye yerinde saymıştır"* gibi sözler sosyalist öğretiyle çelişmektedir. Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana toplumumuz kapitalist bir kalkınma yolu içinde, sürekli bir evrim geçirmiştir. Fakat kalkınamamış yani bir devrime ulaşamamıştır. Çünkü kapitalist yoldan kalkınma demek sanayi kapitalizminin topluma hâkim olması demektir. Bilindiği gibi, bizde hâkim olan ticaret kapitalizmiyle tarım kapitalizmi ve tarımda henüz kapitalizm aşamasına ulaşamamış *"küçük köylü üretimi"* ve *"feodalizm kalıntısı* üretim biçimleri" gibi *kapitalizmin öncesi* üretim biçimleridir. Son 45-50 yıllık çabalar yurdumuzu bir sanayi kapitalizmi üretim biçimine sokabilseydi ekonomik ve sosyal hayatımızda bugünkü çıkmazlarının bir kısmından arınmış olacaktı. Meselâ dış ticaret açığımız olmayacaktı (bugün Türkiye'nin ihracatı ithalatının yarısı kadardır ve her yıl en az 250 milyon dolara ulaşan bir ticaret açığı vermekteyiz). Dış ticaret açığımızın bu kadar büyük oluşu bizi kredi almak, yardım almak zorunda bırakmakta emperyalizmin kucağına itmektedir. Ne varki, *Türkiye'nin sanayi kapitalizmini kurarak kankınması imkânsızdır.* Çünkü bunun için Türkiye'yi kapalı bir ekonomi haline getirmek, ekonomi üstünde ticaret kapitalizminin etkilerini önemli ölçüde azaltmak, tarım sektöründe bir köklü değişim gerçekleştirmek gerekecektir. Bunları kim yapacak? Bir ayağı ticaret kapitalizminde olan montaj sanayicileri mi? Bir ayağı tarımda oln tüccar mı, yoksa toprak ağaları mı? Hiçbiri. Çünkü onların bugünkü işleri, sanayi kurmaktan hem daha az zahmetli hem de daha kârlıdır. Bugünkü durumda tüccarın, toprak ağalarının, kompadorlorın sermayelerini sanayi alanına kaydırmaları için deli olmaları gerekir.

Bütün bu elle tutulur, somut problemleri sosyalist teori aydınlığında incelersek sosyalizmi öğrenmiş oluruz.

Sosyalizmde eleştirme diyalektik düşüncenin niteliğinden çıkmaktadır. Diyalketiğin babası sayılan *Efesli Heraklitos,* bir

yandan gerçeğin iki ayrı görümünün tek bir gerçeği meydana getirdiğini birçok örnekle açıklamaya çalışıyor, diğer yandan her gerçeğin durmadan değiştiğini, kalıcı bir şey olmadığını öne sürüyordu. Heraklitos'a göre "yokuş ile iniş" aynı şeydir. "Bir ırmakta bir kereden fazla yıkanılamaz, çünkü ırmak durmadan akıp gitmekte değişmektedir". *"Herşey devamlı bir oluşum içindedir"* bu sözlerde Heraklitos'un. Sosyalist, dünyayı, toplumu, çevresini ve kendisini durmadan eleştirir. Çünkü olup bitenleri, henüz olmakta olanları öğrenmek istemektedir. Niçin öğrenmek istemektedir? Çünkü değiştirmek isteğindedir. Karl Marx'ın dediği gibi "filozofun değeri dünyayı değiştirmek için anlamak tır". Çünkü anlamadan değiştiremezsin; anlamakta tek başına bir erdem değildir. İşte eleştirme, anlamının bir ortamı, bir şartı olarak karşımıza çıkar. Eleştirme, "beğenmeme, hor görme" anlamlarından çok "değerlendirme, kavrama, algılama" anlamlarına yakın bir davranıştır. Oysa çok kişi eleştirmeyi, "canına okumak" anlamına alır. Eleştirme adına böyle bir davranış içine girer. Bunlar çocukça davranışlardır. Zaten sosyalist "öfkeli insan", "öfkeli genç kuşak" olmaktan daima kaçınacaktır. Sosyalist bir şeye "kızdığı" zaman o şeyi "inceliyerek ve değiştirmeye çalışarak" öfkesinden kurtulan insandır. Sosyalist bilimsellik budur. Geçmiş bilgileri, şimdiki bilgileri, dünyayı, toplumu, kendimizi eleştireceğiz. Bununla hem saplantılardan (dogmatizmden) hem durgunluktan kurtulmuş olacağız. Demek oluyor ki, eleştirme insanı *bilgili eylemlere* götürecek yollardan biridir. Mükemmel ve yanılgısız olan varlık yoktur. Eleştirme, mükemmelleştirmeye yaramasa bile (çünkü bunun gereği yoktur), olgunlaştırmaya yarar. Bu da başarıya, yani tabiatı, toplumu, insanı (en önce kendimizi) değiştirmeye yarar.

Bilimsel çaba üç düzeyde yürütülür: *Felsefe, Bilim, Uygulama.* Felsefe bilgiler arası bilgileer üstü ortak sorunları konu edinen sistemli bilgi demektir. Bilim, olaylar, kurumlar ve yapılar arası ilişkileri soyut modeller halinde tesbit ederek inceleyen karşılıktı etki ve tepkileri kanunlar halinde ifade etmeye çalışan bilgi demektir. Uygulama (ya da teknoloji) bilim kullanılmasıdır. Bu üçünü, felsefeyi, bilimi, uygulamayı topluca ele almak eleştirme açısından daha doğru olacaktır. Sosyalizmde de eleştirme, bilgiyi geliştirmek ve uygulamayı daha etkili hale getirmek için yapılmaktadır.

Yukarıda sözü geçen her üç kategori, birbirini durmadan etkiler. Bilim geliştikçe felsefe gelişmelidir. Uygulama bilimi, bilim uygulamayı etkiliyecektir. Felsefe bilimi etkiler. Nitekim, bilimdeki gelişmeler, yeni felsefe açılımlarına yol açmıştır. Örnek olarak *V. İ. Lenin'in Materyalizm ve Ampiriyo - kritisizm* adlı kitabını ve *Mao Çe Tung'un Dört Felsefe Denemesini* gösterebiliriz. Felsefede bir gelişme olmadıkça, bilimsel araştırmanın birçok sorusu yanlış konulmuş olacaktır. Yanlış konulmuş sorulardan faydalı, aydınlık cevaplar alınamaz. Demek ki, önemli olan, Türkiye toplumunun özelliklerinden hareket edebilecek "sosyalist teori" yi zenginleştirecek bir eleştirme düzenine ulaşmaktır. Zaten bilimde tercüme diye birşey de yoktur. Çünkü bilim, özellikle yukarıda belirttiğimiz cinsen *bilgi üretmek* demektir. Mevcut bilgiyi öğrenmek bilim için sadece bir hazırlık sağlar o kadar.

Sosyalizmde eleştirme yeni bilgi üreterek, yeni eylemler geliştirerek yapılır. Yani bir anlamda *dolaylı* (endirekt) bir eleştirme yapılması söz konusudur. Meselâ Lenin, Rosa Luxemburg ve Hobson *"Tekelci kapitalizm"* ya da *"emperyalizm"* teorilerini geliştirerek ustaları olan Karl Marx'ın *"Das Kapital"* ini eleştirmiş oldular. Bugün de yeni bir emperyalizm teorisi geliştirme çabasında olan yazarlar vardır. Bunlar arasında, *Harry Magdoff, Paul Sweezy* ve *Paul Baran* sayılabilir. *F. Fanon* kurtuluş savaşlarının nasıl dejenere olduğunu ve emperyalizmin bundaki rolünü belirten genel bir teori geliştirme çabasındadır. Afrikalı önder *Nkrumah* da, emperyalizmin yeni özellikleri üzerinde duran *Yeni Sömürgecilik* adlı bir kitap yayınlamıştır. Burada önemli olan "Lenin'in teorisi, günümüzü yeteri derecede aydınlatmıyor" demek değildir. Çünkü böyle bir söz gevezelikten ibarettir. Önemli olan emperyalizmin bu yeni özelliklerini ortaya koyan bilgiler yayınlamaktır. Aynı şekilde belli bir eylemin eleştirilmesi sadece sözle, "bak bunu yanlış yaptık!" şeklinde olmaz. Yeni ve daha başarılı bir eylemle, daha önceki eylemi eleştirmiş oluruz. Özelleştirmede "kusura bakmayın. Ben hata ettim bir daha yapmam" sözleriyle yetinmekle sağlanamaz. Hatayı inceleme konusu yaparak bir daha o hatayı niçin yapmıyacağımızı objektif bir biçimde ortaya koymak gerekir. Sosyalist eleştirmeye önce kendinden başlar. Fakat asla burada kalmaz. Çünkü sosyalizm *asla* bir zihin sporu, bir kişilik geliştirme oyunu değildir. Onun asıl amacı tabiatı, Macar filozofu *G. Lukas*'ın deyi-

miyle "ikinci bir tabiat, bir üst tabiat" haline gelmiş olan toplumu eleştirmektir. Karl Marx'ın Das Kapital adlı büyük eserinin başlığı şöyledir :

KAPİTAL

(Kapitalist üretim biçiminin eleştirilerek incelenmesi)

Bize en yakın toplum, içinde yaşadığımız Türkiye toplumu olduğuna göre önce onu "eleştirerek inceliyeceğiz". Bu toplumun içindeki çelişmelerin, potansiyel gelişme imkânlarını köstekliyen yapısal engelleri birbir inceleyip göstereceğiz. Göstereceğiz ki, bu toplum kendi anti-tezlerini beslemekte, kendi içinde büyütmektedir. Meselâ yavaş bir tempoylada olsa bir işçi sınıfı büyümektedir. Şimdilik bu sınıf daha bir sınıf olduğunun farkında olmasa bile, objektif olarak vardır. Tıpkı yeni doğmuş bir bebeğin, kendi varlığından habersiz fakat objektif olarak varoluşu gibi. Zaten sosyalist bir Türkiye'nin gerçek müjdecisi sadece sosyalizmi kafalarında yaşatan bir takım aydınların varlığı değil Türkiye işçi sınıfının varlığıdır. Daha çok aydınların sosyalist oluşu elbette ki, geçici bir durumduru. Sosyalist aydınlar yani emekçi kitlelerin aydınları bugün için önde görünüyorlar. Sosyalizmi daha önce kavradıkları, öğrendikleri, algıladıkları için. Yoksa bu hep böyle sürecek sosyalistlerin çoğu aydınlardan çıkacak demek değildir. Çünkü Aydınlar bir toplumsal sınıf bile değil bir *tabakadır*. Sınıf olmamalarının sebebi, varlıklarını üretim olayından (ya da sürecinden) almamalarıdır.

Buraya kadar açıkladığımız görüşlerimizden anlaşılacağı üzere biz sosyalistlerde darkafalılık, saplantı, dogmatizm yoktur. Dikkat edilirse, eleştirmelerimize kendimizi konu olarak almaktan, kendi dayandığımız temelleri bile, bilimsel ölçüler içinde irdelemekten geri durmuyoruz. Gene belirttiğimiz gibi, bu tutumumuz sosyalist felsefe ve bilimin diyalektik niteliğinden ileri geliyor.

BİLİM

Bilimle uğraşmamızın amacı tabiatı ve toplumu değiştirmektir. Tabiatın ve toplumun, insan mutluluğunu gölgeliyen, bozan, sınırlayan kör kuvvetleri olmasa bilime de ihtiyaç olmıyacaktı. Yukarıda da belirttiğimiz üzere, değiştirmek için anlamak, aydınlatmak gerekir. Tabiatın ve toplumun işleyişini anlıyamazsak onları değiştiremeyiz, istediğimiz biçime sokamayız. Demek oluyor ki, bilim, insanı mutlu kılmak içindir. "Bilim amaçsız değildir". Yani "bilim için bilim" diye bir çıkış noktası olmaz.

Bilimin varolabilmesi için toplumun, bilimi *filen taleb eden* sınıflar tarafından yönetlmesi şarttır. Bilimin fiilen taleb edilmesi toplumun kaynaklarından (parasından) bir kısmının bilimsel çalışmalara harcanması adanması demektir. *Fiilî talep ihtiyaç demek değildir.* Deyim yerinde görülürse ihtiyacın sözle değil para ile ifade edilmesidir. Yoksa her toplumun kendisii ve kendisini çevreliyen tabiatı değiştirme ihtiyacında olduğu açıktır. Toplum bunun farkında olsun ya da olmasın bu böyledir. Böylece, toplumu yöneten sınıflar değiştikten yana iseler bilime para ayırırlar, değilse bilimi köstekleyemeye çalışırlar onu kendi temel amacından saptırırlar. Dolayısiyle bilimin varlık şartlarının başında, toplumun hangi sınıflar tarafından yönetildiğine bağlı olan bir *politik şart* vardır. Bu birinci şart gerçekleşince, bu defa, bilimin varolabilmesi için, yeterli *insan gücünün* (bilginlerin ve yardımcı kişilerin) yetiştirilmesi şartı sağlanmalıdır. Bu da en başta bir eğitim, *sürekli ve her düzeyde eğitim* (bilginlerin gençleri, gençlerin yaşlı ya da orta yaşlı bilginlerin birbirini eğitmeleri şeklinde) sorunudur. Eğitim sorununu çok geniş anlamak gerekir. Sadece okulda öğretmenin öğrenciyi eğitmesi, şeklinde anlamamak daha doğru olur. Yayın konferans, seminer, kallokyum, sempozyum vb. yollarla da bilginler ya da bilgin adayları birbirlerini eğitmektedirler.

Bilimin üçüncü varlık şartı, *teknik donatım* olanaklarının sağlanmasıdır. Bilginlere yeni bilgiler üretebilecekleri bir ortam sağlanmalıdır. Bunların en başında zaman gelir; sonra laboratuar, deney aletleri, hesap sistemleri, modeller vb. gelir. Bilimle uğraşan kişilerin zamanları "ekmek parası için" bir takım yan işlerle uğraşmakla geçmemelidir. Bilimsel çalışma mevcut bilgiyi öğrenmek değildir. Mevcut bilgiyi öğrenmek (tabiî belli bir daldaki mevcut bilgiyi öğrenmek)bilimsel çalışmanın ilk basamağıdır. Bilimsel çalışma *yeni bilgi üretme* çabasıdır. Belli bir daldaki mevcut bilginin tamamını bile öğrensek bilgin olamayız. Başka bir deyişle sadece bilginin sınırlarında çalışan ve bu sınırları geliştirmeğe, genişletmeye çabalıyan insanları bilgin saymalıyız.

TÜSTAV

Temel bilim arıştırması bilgi üretme çabası anlamına gelir. Teknoloji ise bilginin uygulanması (eşya ya da insan üzerinde), bilginin kullanılması demektir. Kullanılmayan bilginin, kullanılmayacak bilginin üretilmesi sadece belli bir konudaki merakımızı gidermek için önemlidir. Aslolan, kullanılabilecek, bir işe yarıyabilecek bilgi üretmektir. *Yusuf Has Hacip, Kutadgubilik* adlı bilim felsefesi kitabında "bilik bil, suv teg kamugga yara" diyor. Yani, "bilgili ol, su gibi topluma yararlı ol". Türkiye'de temel bilim araştırması gereklidir. Bu konudaki bir yanlış anlaşılmayı da burada kısaca cevap vermeği gerekli görmekteyiz. Bizlerin karşı çıktığı nokta bilim değil *Amerikan emperyalizminin* kendi üstünlüğünü korumak için az gelişmiş ülkelerdeki bilim - insan gücünü kendi ülkesinde toplamaya çalışmasıdır. Nitekim bunda bugüne kadar başarıda sağlamıştır. Türk asıllı bir çok bilgin bugün Amerika'da çalışmaktadır.

Bugün Türkiye'de hem tabiat hemde toplum bilimleri alanında temel bilim araştırmaları yapmaya elbette ihtiyaç vardır. Ancak, fiili talep yoktur. *Türkiye'de bilime fiilî talep olmalıdır.* Ancak bu fiilî talebin birkaç iyiniyetli kişinin isteğiyle gerçekleşmiyeceği de açıktır. Bu talep toplumun yönetimine üretici sınıfların geçmesiyle gerçekleşebilir. İleri kapitalist ülkelerde sanayi kapitalistleri iktidardadır. Bu sınıf egemenliğini, toplumdaki üstünlüğünü sürdürebilmek için yaratıcı hamlelere girişmek zorundadır. Yani yeni üretim teknikleri, yeni mallar, yeni hammaddeler, yeni pazarlar bularak kârını durmadan yükseltmek ister. Kıyasıya rekabette bu sınıfı kamçılar. Bütün bunları gerçekleştirebilmek için bilimsel bilginin geliştirilmesi, durmadan geliştirilmesi gerekir. Bazılarının sandığı gibi, sanayi kapitalistleri sadece mevcut bilginin kullanılmasına dayanan teknoloji araştırmaların teşvik etmekle yetinmezler. Çünkü, mevcut bilimsel bilginin teknoloji yaratma imkânları sınırlıdır. Yeni teknoloji için yeni bilimsel bilgi şart olmaktadır. Bu bakımdan sanayi kapitalistleri, üniversiteleri, araştırma laboratuar ve enstitülerini beslemekte, onlara bilgi üretmeleri için başvurmaktadır. Birçok dev işletmenin ise kendi bilginleri ve laboratuarları var. Aynı şekilde, emekçi sınıfların iktidarda bulunduğu sosyalist ülkelerde de bilim gelişmiştir. Çünkü oradaki iktidarlarda durmadan yaratıcı hamleler yapmak zorundadırlar. Yeni bir toplum ve yeni bir insan yaratmakta kullanılabilecek en büyük aletin bilim oluşu onların bilime bağlılığını büsbütün arttırmakadır. Buna karşılık

imalâttan çok nokliyata ve ucuz alıp pahalı satmaya önem veren ticaret burjuvazisinin iktidarda bulunduğu ülkelerde bilim, gerekli toplumsal dayanağını ve fiilî talebi bulamaz. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, Türkiye'de icaret kapitalistleri, tarım kapitalistleri ve feodal ağaların koalisyonu iktidardadır. Tarım kapitalistleri de geleneksel yöntemleri tercih ediyorlar. Karmaşık üretim teknikleri, yeni hammaddelerin üretimine yönelmiyorlar. Bunu gereksiz bir külfet sayıyorlar. Çünkü kârları zaten geniş. Tek tük modern teknolojiyi kullanma arzusunda olan meraklı bazı tarım kapitalisti çıkmıyor değil. Fakat önemli olan, *bir sınıf olarak,* yani tümüyle tarım kapitalistlerinin bilimsel tarıma yönelmemiş olmalarıdır.

Bilimin gelişmesi, genellikle şöyle bir model içindedir: sanayi yeni teknoloji talep etmeye başlar; çünkü bir süre sonra eski teknoloji gereken verimi sağlayamaz olur. Yeni teknoloji yeni bilimsel bilgi üretilmesi talebini yaratır. Temel bilimsel ilerleme böylece zorlanmış olur. Temel bilimlerdeki ilerleme, bilimlerin bir çeşit düşünce ortamı ve vazgeçilmez aracı olan *matematiği* bile zorlar ve geliştirir. Yani, *sanayi - teknoloji - temel bilim - matematik* bir zincirin halkalarını teşkil ederler. Sanayiye yönelmemiş bir toplumda matematiğin bile gelişemiyeceği açıktır. Sanayinin bilim talebi bazen savaştan kaynak alır. *İster barıştan, ister savaştan kaynak alsın bilime fiilî talep sanayiden doğar.*

Yukarıdaki açıklamalar, Türkiye'de bilim adamı olmadığı sanısını uyandırmamalı. Türkiye'de az sayıda da olsa, bilimin sınırlarını geliştirmeye çalışan kişiler vardır. *Hemen hepsi yabancı ülkelerde yetişmiş olan bu kişiler, ister dışarda ister içerde yaşıyor olsunlar çalışmalarının ürününü Türkiye toplumuna yaramamaktadır. Çünkü bu ürünlere fiilî talep yoktur.* Diyebiliriz ki, *Türkiye'de bilim hayatı toplumsal değil kişiseldir.* Çünkü bilim bizde henüz *kurum* haline gelememiştir. Bu durum bilim adamlarının değil, toplumdaki iktidarın niteliğinin bir suçudur. Bu bakımdan, ne dışarıya giden bilim adamlarını kınayabiliriz ne de "madem ki, işimize yaramıyor bizde bilim adamı olmasın daha iyi" şeklinde basit fikirlere kapılabiliriz. Çokta uzak olmayan bir gelecekte, Türkiye toplumu da mutlaka sanayiye yönelecek ve bunun için bir devrim geçirecektir. Buna inanıyoruz. O zaman bilime fiilen talep göstereceğiz. Bugün

kişisel çalışan, tek tük bilim adamları da o günlerin bilim - insangücü kadrolarını hazırlıyacaklardır. Bugün için onlar sadece bir *potansiyeldir.*

ÜNİVERSİTE

Üniversite, temel amacı yeni bilgi üretmek olan insanları eğiten kurumdur. Bu amaca ulaşmak için mevcut bilgileri de elbette öğretecektir. Çünkü eski (mevcut) bilgiyi öğrenmeden, bilgi üretilemez. Üniversite, sadece bilgi öğreten bir kurumda değildir. Bilgi üretme yöntemlerini de, araştırma tekniklerini de öğretir. Yeni bilgi üretme yöntemleri (metodları) geliştirir.

Türkiye5deki üniversiteler üniversite olamamışlardır. Çünkü *Türkiye'de üniversiteler diplomalı adam üretirler.* Bunlara, mevcut bilginin sadece bir kısmını öğrettikleri varsayılabilir. Yeni bilgi üretmedikleri gibi, bu işin, yani üniversitenin temel yönelişinin farkında da değillerdir. Buna rağmen, üniversite çatısı altında, tek tük, gerçek bilim adamlarına rastlanmaktadır. Ancak bunlar, bilim bölümünde de belirttiğimiz gibi kurumlaşamamış, kişisel eylemlerini sürdüren meraklı kişiler olmaktan öteye geçemiyorlar.

Türkiye'deki üniversitelerin niteliği halka dönük olmalıdır. Nedir halka dönük üniversite?

— Türkiye'nin sorunlarına, hiçbir egemen sınıf baskısından korkmadan gerçekleri ortaya koyup açıkça tartışabilen bir üniversite.

— Egemen ınıfların koyduğu sınırlamalara aldırmıyan bir üniversite.

— Dünya dönüyor" diyebilen ve bunun için çarmıha gerilmekten korkmayan bir üniversite. Giardano Bruno, Galillei Galileo gibi yürekli kişilerin toplandığı bir kuruluş.

— Egemen sınıfların bütün engellemelerine rağmen halkın içinde bulunduğu çıkmazları, emekçilerin emperyalizm ve işbirlikçileri tarafından sömürülmesini, ezilmesini, kahredilmesini, israf edilmesini korkmadan söyliyebilen bir üniversitedir.

Halka dönük üniversite, okumak isteyen herkese kapılarını açacaktır. Seçme ölçüleri son derece şüpheli olan bugünkü "giriş sınavları" ile "ben sadece yetenekli olanlara kapılarımı açarım" diyerek hileli yollara sapmıyacaktır. Bugünkü durumlarıyla giriş sınavları Anadolu liselerinden yetişenlerin aleyhine işlemektedir. Özel dershaneler ve özel okullar bu sınavların yarattığı olumsuz durumdan yararlanarak milyonlarca lira vurmaktadır.

Türk üniversiteleri halka dönük olmalıdır. Demokratik olmaları, için öğrenci ve asistanları da yönetime katmalıdır.

Üniversiteler asıl amaçlarına, yani bilimsel bilgi üretmeye yönelmelidirler. Bunun için önce kendilerini esaslı bir *özelleştirmeden* geçirmeleri gerekiyor.

Üniversite yönetiminden halk düşmanları, emperyalist uşakları, bilim düşmanları uzaklaştırılmalıdır.

Üniversiteler, egemen sınıflara, bilimi kösteklediklerı için karşı çıkmalıdırlar. Bunu yapabilecek kadar güçlü olduklarını bilmelidirler.

Üniversiteler, Tam Bağımsız ve Gerçekten Demokratik bir Türkiye için çalışmalıdırlar.

Üniversiteler bilimin toplum için olduğunu hiçbir kuşkuya kapılmadan kabullenmeli, *"bilim için bilim, fildişi kulede bilim"*, gibi safsataları savunan kişileri yola getirmek için her türlü tedbiri almalıdır.

Üniversitelerimizin içinde bulunduğu genel durumu belirttikten sonra, şimdide ODTÜ ile ilgili bazı sorunlara kısaca değinmek istiyoruz. Çok açık bir dille belirtelim: ODTÜ, Avrupalı ve Amerikalı emperyalist ülkelerin (başta ABD, Britanya ve Hollanda olmak üzere) etki ve telkiniyle kuruldu. Amacıda, emperyalizmin Orta Doğu bölgesindeki mahallî insan gücü ihtiyacını karşılamak için teknokrat yetiştirmekti. Çünkü, buradan yetişecek olan elemanlar hem yerli dili, hem de İngilizceyi bilecekler, üstelik bir emperyalist ülke teknokratının çalışmayı kabul etmiyeceği bir ücretle iç görmeyi seve seve kabul edebilecektir İşte ODTÜ bu amaçla kuruldu ve 27 Mayıs 1960 devrimine kadar bir Amerikalı rektör tarafından idare edilirdi. Hazırlık okulunun kurulmasından sonra ODTÜ'nin çehresi değişti. Çünkü onun çehresini değiştirebilecek halk çocukları da artık üniver

sitemize girebiliyorlardı. Bu yeni öğrenci kitlesi, yurdumuzda gelişmekte olan, halkın kurtuluş savaşını ve bunu sağlamağa yönelmiş fikir akımlarını kavramakta gecikmedi. Sosyalist akım, üniversite içinde süratle örgütlendi. Ve 1965-66-67 seçimlerinde öğrenci birliği seçimlerini kazanmayı başardı.

Halen ODTÜ sosyalist vatansever gençliğin, Tam Bağımsız ve Gerçekten Demokratik bir Türkiye için çalışan öğrencilerin kalelerindendir. Bugün emperyalistlerin koyduğu kuruluş amacı gülünç bir mevkiye düşmüş bulunuyor. ODTÜ öğrenci kitlesinin çoğunluğu, emekçi halk kitlelerinin davasından yanadır ve *şiddetle anti-emperyalisttir. Bu çoğunluk sözde anti-emperyalist geçinen bir parti yöneticilerinin dümen suyundan giden bir mumalefet tarafından (SDD yönetim kurulu) eleştirilir. Bu önemli değildir. Egemen sınıfların bu kuzu postuna bürünmüş küçük kurtları ODTÜ içinde sadece şekli bir üstünlüğe sahiptirler ve bunun da sonu yaklaşmıştır.*

Yarının Bağımsız Demokratik ve Sosyalist Türkiyesi için durmadan çalışalım. Hem tutarlı devrimciler, hem de bilgili öğrenciler olacağız. Çünkü hem Devrim hem d eDevrimden sonraki toplum bilgi ile kurulacaktır.

Bugünün Türkiyesi'nde sadece kendi çıkarını düşünen öğrenci olmak, birgün tezelden bir diploma kapıp rahat bir hayata kavuşmak istemek yazıktır, küçüklüktür, korkaklıktır ve de görevden kaçmaktır.

Üniversite yönetiminde söz sahibi olmalıyız. Hocaları etkilemeliyiz. emperyalizmin uşaklarıyla öğrenci düşmanlarının bu üniversitede barınmalarına son verecek tedbirleri almalıyız.

Diğer gençlik kitleleriyle güçbirliğimizi arttırmalıyız.

Bağımsızlık, Demokrasi ve Sosyalizm savaşında eylemlere girmekten yılmadık ve yılmamalıyız.

Üniversitemizin gerçek bir üniversite olması için savaşmalıyız.

Bilmeliyiz ki, emperyalizm ülkemizden defolup gitmedikçe, yani biz onu zorla yurdumuzdan kovmadıkça toplumumuzda bağımsızlık ve demokrasi olamaz. Bağımsızlık ve demokrasi kurulmadıkça, halka dönük bir yönetim kurulamaz. Halka dönük bir

yönetim kurulamadıkça, sanayi kurulamıyacaktır. Sanayi kurulamayınca bilimde gelişemiyecektir. Dolayısiyle "üniversitelerimiz gerçek üniversiteler haline gelemiyecektir". Bu da toplumumuzun büsbütün geri kalması sonucunu doğuracaktır.

BU KISIR ÇEMBERİ BİR YERİNDEN KIRALIM. BAĞIMSIZLIK, DEMOKRASİ VE SOSYALİZM SAVAŞINA KATILALIM. BUGÜN İÇİN EN BÜYÜK SINAV DEVRİM EN KUTSAL DERS SOSYALİZMDİR.

ODTÜ'NİN BÜTÜN YURDA YAYILMIŞ DEVRİMCİ ÜNÜNÜ SÖNDÜRMEYELİM.

YAŞASIN TAM BAĞIMSIZ VE GERÇEKTEN DEMORATİK TÜRKİYE!

YAŞASIN TÜRK HALKI VE ONUN HAKLARI UĞRUNA CAN VERMEKTEN, HAPSE GİRMEKTEN KORKMIYAN İNANMIŞ DEVRİMCİ GENÇLİK!

TÜSTAV

ÖĞRENMENİN ÖVGÜSÜ

EN BASİT OLANI ÖĞREN. HANİ ŞU
VAKTİ SAATİ GELENLER İÇİN
HİÇBİR ZAMAN GEÇ DEĞİLDİR BU.
ABC Yİ ÖĞREN, YETERLİ DEĞİLSE DE YİNE
ÖĞREN SEN. ŞEVKİN KIRILMASIN.
GİRİŞ İŞE. HERŞEYİ BİLMEK ZORUNDASIN.
YÖNETİMİ KENDİ ELİNE ALMAK ZORUNDASIN.

YOKSULLAR YURDUNDAKİ ADAM, ÖĞREN.
HAPİSHANEDEKİ ADAM, ÖĞREN.
MUTFAKTAKİ KADIN, ÖĞREN.
BABALIK, ÖĞREN.
YÖNETİMİ KENDİ ELİNE ALMAK ZORUNDASIN.
YERSİZ YURTSUZ AVARE, ARA BUL OKULU.
SOĞUKTAN BUZ KESEN, BİLGİ EDİN KENDİNE.
AT PENÇENİ KİTABA, AÇLIKTAN ÖLEN BİR SİLÂHTIR O.
YÖNETİMİ KENDİ ELİNE ALMAK ZORUNDASIN.

SORMAKTAN UTANMA, ARKADAŞ.
ETKİ ALTINDA KALMA
KENDİN ARAŞTIR.
SEN KENDİN BİLMİYORSAN BİRŞEYİ
BİTTİ BİLMİYORSUN DEMEKTİR.
GÖZDEN GEÇİR HESABI
KENDİN ÖDEYECEKSİN.
HER KALEME PARMAK BAS
SOR BAKALIM. NASIL ÇIKMIŞ?
YÖNETİMİ KENDİ ELİNE ALMAK ZORUNDASIN.

BERTOLT BRECHT